

**Opdrachtomschrijving preventieve ondersteuning pedagogisch klimaat en
schoolverzuim Johan de Witt Scholengroep**

Schooljaar 2025-2026

**Johan de Witt
scholengroep**

Inhoudsopgave

Oprichtomschrijving preventieve ondersteuning pedagogisch klimaat en schoolverzuim Johan de Witt Scholengroep

1. Aanleiding en context	3
2. Doelstelling van de opdracht	3
3. Theoretisch kader en wetenschappelijke onderbouwing	3
4. Kern van de opdracht	4
5. Samenwerking en afstemming	4
6. Organisatie en inzet	5
7. Verwachte resultaten en outcome-indicatoren	5
8. Eisen aan de opdrachtnemer	5
9. Beoordelingscriteria (indicatief)	6
10. Gebruikte literatuur (selectie)	7
11. Bijlage: Evaluatie Schoolfit schooljaar 2025-2026	7

1. Aanleiding en context

De Johan de Witt Scholengroep (JDW) constateert een relatief hoog percentage geoorloofd en ongeoorloofd schoolverzuim. Tegelijkertijd signaleren de locaties binnen de scholengroep dat wrijving, onrust en verminderde betrokkenheid zich met name manifesteren tijdens informele schoolmomenten, zoals pauzes, in aula's, gangen en andere niet-lesgebonden ruimtes.

Internationale en nationale studies tonen aan dat juist deze informele momenten van groot belang zijn voor het ervaren van sociale veiligheid, verbondenheid en schoolbinding. Wanneer pedagogische aanwezigheid en positieve interacties in deze context ontbreken, neemt de kans toe op escalaties, vermijdingsgedrag en uiteindelijk schoolverzuim. Omgekeerd laat onderzoek zien dat doelbewuste relationele aanwezigheid van volwassenen in deze ruimtes beschermend werkt en bijdraagt aan motivatie, welbevinden en aanwezigheid.

JDW wil daarom investeren in een preventieve en laagdrempelige aanpak die niet primair reactief of sanctionerend is, maar gericht op het versterken van het pedagogisch klimaat en het vroegtijdig signaleren van risico's. Binnen deze context ontwikkelt JDW het concept **SchoolFit**: een schoolgebonden aanpak waarbij vaste professionals zichtbaar en actief aanwezig zijn in en rond de school, met als doel leerlingen fit te maken en te houden voor schooldeelname.

SchoolFit is nadrukkelijk bedoeld als een preventieve voorziening vóórdat sprake is van langdurig verzuim of intensieve zorg, en richt zich op het versterken van relaties, schoolbinding en sociale veiligheid.

SchoolFit combineert:

- preventieve verzuiminterventie
- versterking van sense of belonging
- brugfunctie tussen school, gezin en wijk
- versterking van sociale veiligheid en welzijn

2. Doelstelling van de opdracht

Het doel van deze opdracht is het realiseren van een duurzame, preventieve aanpak die bijdraagt aan:

- het versterken van het pedagogisch klimaat binnen de school, met specifieke aandacht voor informele leerruimtes zoals aula's, pauzes en gangen;
- het vergroten van het sociaal-emotioneel welbevinden en de schoolbinding van leerlingen;
- het vroegtijdig signaleren en aantoonbaar terugdringen van schoolverzuim;
- het ondersteunen en ontlasten van docenten en schoolteams in hun pedagogische opdracht.

De opdrachtnemer levert hiertoe een inhoudelijk sterke en schoolgebonden inzet, die aanvullend is op het onderwijs en bestaande ondersteuningsstructuren, en die onder regie van de school wordt uitgevoerd.

3. Theoretisch kader en wetenschappelijke onderbouwing

De aanpak SchoolFit is gebaseerd op wetenschappelijk onderbouwde inzichten over motivatie, welbevinden, schoolbinding en preventie van schoolverzuim, zoals beschreven in zowel internationale als Nederlandse onderwijskundige en pedagogische literatuur.

Een belangrijk uitgangspunt vormt de zelfdeterminatietheorie (Deci & Ryan, 2000), die stelt dat motivatie en betrokkenheid van leerlingen samenhangen met de mate waarin drie psychologische basisbehoeften worden vervuld: verbondenheid, autonomie en competentie. Empirisch onderzoek laat zien dat wanneer leerlingen zich gezien, serieus genomen en ondersteund voelen door betekenisvolle volwassenen binnen de school, hun intrinsieke motivatie en betrokkenheid toenemen en de kans op schoolverzuim afneemt (o.a. Van der Werf & Horstkamp, 2019).

Daarnaast sluit SchoolFit aan bij het concept *sense of school belonging* (Goodenow & Grady, 1993), dat verwijst naar het ervaren van inclusie, acceptatie en verbondenheid met de schoolgemeenschap. Diverse studies tonen

aan dat een sterk gevoel van schoolbinding samenhangt met betere leerprestaties, hogere self-efficacy, meer welbevinden en minder uitval, met name binnen etnisch en cultureel diverse leerlingenpopulaties (Hausmann et al., 2009; Celeste et al., 2019; De Leersnyder, Gündemir & Agirdag, 2022).

Tot slot onderstreept onderzoek naar schoolklimaat het belang van positieve relaties, duidelijke normen en pedagogische aanwezigheid, juist in informele schoolcontexten zoals pauzes en gangen. Schoolklimaat wordt in de literatuur beschouwd als een van de sterkste voorspellers van aanwezigheid, sociaal-emotioneel functioneren en probleemgedrag (Thapa et al., 2013). Preventieve verzuimaanpakken blijken aantoonbaar effectiever wanneer zij relationeel, vroegtijdig en integraal zijn, en niet uitsluitend leunen op juridische of repressieve maatregelen (Kearney & Graczyk, 2014).

Van de opdrachtnemer wordt verwacht dat deze aantoonbaar werkt vanuit een vergelijkbaar wetenschappelijk en pedagogisch kader en in staat is deze inzichten te vertalen naar concreet handelen binnen de dagelijkse schoolpraktijk.

4. Kern van de opdracht

De opdrachtnemer levert een preventieve voorziening binnen de school, bestaande uit vaste, relationeel werkende professionals die structureel aanwezig zijn in de dagelijkse schoolpraktijk.

Pedagogisch klimaat (preventieve aanwezigheid)

De inzet richt zich primair op het versterken van het pedagogisch klimaat door middel van zichtbare en aanspreekbare aanwezigheid in informele schoolruimtes. Dit omvat onder meer:

- het actief maken van laagdrempelig contact met leerlingen;
- het bevorderen van positieve groepsinteracties;
- het signaleren en de-escaleren van spanningen en conflicten;
- het bijdragen aan rust, voorspelbaarheid en sociale veiligheid;
- het functioneren als pedagogisch voorbeeld in houding en gedrag.

JDW verstaat onder pedagogisch klimaat niet een vaststaande methodiek, maar een gedeelde pedagogische houding waarin nabijheid, relatie en duidelijke normstelling centraal staan.

Preventie en aanpak van schoolverzuim

Naast de versterking van het pedagogisch klimaat draagt de opdrachtnemer bij aan de preventieve aanpak van schoolverzuim door:

- vroegtijdige signalering van beginnend of oplopend verzuim;
- het voeren van laagdrempelige gesprekken met leerlingen en ouders over motivatie, schoolbinding en belemmeringen;
- outreachend werken wanneer passend, bijvoorbeeld via telefonisch contact of huisbezoeken;
- het ondersteunen van leerlingen bij terugkeer naar en continuïteit van schooldeelname.

De verantwoordelijkheid voor verzuimbeleid, besluitvorming en eventuele escalatie ligt te allen tijde bij de school.

5. Samenwerking en afstemming

De opdrachtnemer werkt nauw samen met docenten, teamleiders, locatieleiding en interne ondersteuningsstructuren, waaronder COPA. SchoolFit is aanvullend op het onderwijs en vervangt geen bestaande taken van docenten of ondersteuningsprofessionals. De opdrachtnemer signaleert, ondersteunt en adviseert, maar handelt altijd onder regie van de school.

Alle acties worden afgestemd met de school en, waar van toepassing, zorgvuldig vastgelegd in het leerlingvolgsysteem, met inachtneming van geldende AVG- en privacyrichtlijnen. De school blijft verwerkingsverantwoordelijke.

6. Organisatie en inzet

JDW beoogt een structurele inzet van vaste professionals op meerdere locaties binnen de scholengroep. Continuïteit en vaste gezichten zijn een expliciete randvoorwaarde, gezien het relationele karakter van de opdracht.

De inzet vindt plaats gedurende meerdere dagen per week en richt zich met name op informele schoolmomenten. Daarnaast is ruimte nodig voor administratieve verwerking, afstemming, oudercontact en overdracht.

De exacte omvang en organisatie van de inzet worden in overleg met de opdrachtnemer nader uitgewerkt. Een eerste aanzet daartoe ziet er als volgt uit:

Organisatie en inzet

De opdrachtnemer zet vaste, hbo-opgeleide medewerkers in op de volgende locaties

- HK (2 fte-delen)
- ZS (2 fte-delen)
- GL (1 fte-deel)
- CS (1 fte-deel)
- VM (1 fte-deel)
- Wind (1 fte-deel)

Totaal: 8 fte

Inzet:

4 dagen per week

Van 08.00 tot 14.00 uur

Continuïteit en vaste gezichten zijn een expliciete eis vanwege de relatiegerichte aanpak.

7. Verwachte resultaten en outcome-indicatoren

Van de opdrachtnemer wordt verwacht dat deze bijdraagt aan:

- een aantoonbare verbetering van het pedagogisch klimaat;
- een toename van het ervaren gevoel van sociale veiligheid en verbondenheid bij leerlingen;
- een afname van structureel en ongeoorloofd schoolverzuim;
- een verbeterde samenwerking tussen school, leerling en ouders;
- ontlasting van docenten in preventieve en pedagogische taken.

De opdrachtnemer levert periodiek rapportages aan waarin zowel kwantitatieve ontwikkelingen als kwalitatieve observaties en signalen worden beschreven.

8. Eisen aan de opdrachtnemer

De opdrachtnemer:

- werkt aantoonbaar vanuit een wetenschappelijk onderbouwde visie en aanpak;
- beschikt over relevante ervaring binnen onderwijs, jongerenwerk of jeugdhulp;
- beschikt over een relevant netwerk binnen de wijk;
- kan preventief, relationeel en schoolgebonden werken;
- borgt deskundigheid, continuïteit en professionele verantwoording;
- kan effectief samenwerken binnen bestaande schoolstructuren en onder regie van de school.

9. Beoordelingscriteria (indicatief)

Bij de beoordeling van aanbieders wordt onder meer gekeken naar:

- de kwaliteit en onderbouwing van de voorgestelde aanpak;
- de mate waarin de aanpak bijdraagt aan schoolbinding en welbevinden;
- de professionaliteit en inzetbaarheid van medewerkers;
- de aansluiting bij en samenwerking met schoolstructuren;
- de wijze van monitoring, evaluatie en rapportage.

10. Gebruikte literatuur (selectie)

- Astor, R. A., Meyer, H. A., & Pitner, R. O. (2010). *Elementary and middle school students' perceptions of violence-prone school subcontexts*.
- Celeste, L., Baysu, G., Phalet, K., Meeussen, L., & Kende, A. (2019). Can school diversity policies reduce belonging uncertainty? Cross-national evidence from immigrant students. *Journal of Youth and Adolescence*, 48, 1179–1195.
- De Leersnyder, J., Gündemir, S., & Agirdag, O. (2022). Diversity climate, belonging and academic outcomes among minority students. *Contemporary Educational Psychology*, 69, 102040.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). *The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior*.
- Goodenow, C., & Grady, K. E. (1993). The relationship of school belonging and friends' values to academic motivation among urban adolescent students. *The Journal of Experimental Education*, 62(1), 60–71.
- Kearney, C. A., & Graczyk, P. (2014). *A response to intervention model to promote school attendance*.
- Hausmann, L. R. M., Schofield, J. W., & Woods, R. L. (2009). Sense of belonging as a predictor of intentions to persist among African American and White first-year college students. *Research in Higher Education*, 50, 649–669.
- Thapa, A., Cohen, J., Guffey, S., & Higgins-D'Alessandro, A. (2013). *A review of school climate research*.
- Van der Werf, G., & Horstkamp, W. (2019). *Schoolverzuim en motivatie*.

11. Bijlage: Evaluatie Schoolfit schooljaar 2025-2026

Locatie HK ZS

Johan de Witt Scholengroep

Werkomstandigheden en privacy (locatie ZS)

Op locatie ZS beschikt Schoolfit momenteel niet over een aparte werkruimte. Medewerkers werken noodgedwongen op laptops in openbare ruimtes, waardoor leerlingen over de schouder kunnen meekijken. Dit brengt risico's met zich mee op het gebied van privacy, vertrouwelijkheid en AVG, met name bij het verwerken van verzuimgegevens en het vastleggen van gespreksverslagen.

Evaluatie:

De huidige situatie is niet wenselijk voor administratieve werkzaamheden en vertrouwelijke gesprekken. Het belemmert professioneel werken en kan de veiligheid van leerlinginformatie in gevaar brengen.

Aanbeveling:

Structurele afspraken over een (gedeelde) afgesloten werkplek voor Schoolfit.

Indien dit niet mogelijk is: duidelijke afbakening van taken die wel en niet in openbare ruimtes uitgevoerd mogen worden.

Werkverdeling: ochtend op de werkvloer, middag administratief

Schoolfit heeft ervaren dat een duidelijke dagstructuur meer effectiviteit oplevert.

Huidige praktijk / wenselijke situatie:

Ochtend (08.00–11.00):

Actieve aanwezigheid op de werkvloer (aula, pauzes, gangen).

Informeel contact, signalering, korte gesprekken met leerlingen.

Middag (11.00–14.00):

Uitwerking van gesprekken.

Administratie en vastlegging.

Telefonisch contact met ouders.

Overdracht aan teamleiders en locatieleiding.

Evaluatie:

Deze verdeling vergroot:

zichtbaarheid en pedagogische impact in de ochtend;

rust en zorgvuldigheid bij administratieve en inhoudelijke opvolging in de middag.

Meerwaarde van contact buiten de school

Schoolfit ziet duidelijke meerwaarde in het ook buiten de school ontmoeten van leerlingen (bijvoorbeeld bij huisbezoeken of informele contactmomenten in de wijk).

Evaluatie:

Leerlingen laten zich buiten de school vaak opener en eerlijker zien.

Het verlaagt drempels voor gesprekken over verzuim, motivatie en thuissituatie.

De binding die hierdoor ontstaat vergroot de kans op succesvolle terugkeer naar school.

Dit sluit aan bij relationele en outreachende werkprincipes uit het jongerenwerk.

Afbakening gesprekken en overdracht naar COPA

Er is behoefte aan helderheid over waar de rol van Schoolfit stopt en wanneer overdracht naar COPA noodzakelijk is.

Evaluatie en afbakening:

Schoolfit voert:

preventieve, laagdrempelige gesprekken;

gesprekken gericht op motivatie, schoolbinding en praktische belemmeringen;

signalerende gesprekken rondom beginnend of oplopend verzuim.

Overdracht naar COPA vindt plaats wanneer:

sprake is van complexe problematiek (psychisch, sociaal, gezinsproblematiek);

verzuim structureel blijft ondanks inzet van Schoolfit;

meerdere hulpverleningsvragen samenkomen;

externe hulp of zorg nodig lijkt.

Aanbeveling:

Vast overdrachtsmoment en format tussen Schoolfit, teamleider en COPA.

Heldere taakafbakening vastleggen in werkafspraken.

Samenstelling team: man/vrouw koppel

Schoolfit ziet duidelijke voordelen in het werken met een man-vrouw koppel, met name op locatie ZS.

Evaluatie:

Leerlingen identificeren zich verschillend met mannelijke en vrouwelijke medewerkers.

Ouders ervaren dit als laagdrempelig en evenwichtig.

Het vergroot veiligheid en effectiviteit bij huisbezoeken.

Aanbeveling:

Waar mogelijk inzetten van gemengde koppels bij huisbezoeken en intensieve begeleiding.

Ondersteuning bij de nablijfklas (locatie ZS)

Op locatie ZS is afgesproken dat Schoolfit de nablijfklas in de onderbouw ondersteunt.

Afspraken:

Schoolfit ondersteunt pedagogisch en relationeel.

Schoolfit voert gesprekken met leerlingen over gedrag, motivatie en schoolhouding.

De nablijfklas wordt benut als moment voor reflectie en herstel, niet alleen als sanctie.

Evaluatie:

De inzet van Schoolfit versterkt de pedagogische waarde van de nablijfklas.

Leerlingen ervaren meer begrip en minder strafgerichtheid.

Het draagt bij aan gedragsverandering en vermindering van herhaling.

Definitie en aanpak hoog verzuim

Binnen de aanpak is behoefte aan een duidelijke definitie van hoog verzuim.

Hoog verzuim:

meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuim in 4 weken, of

structureel patroon van afwezigheid (bijv. wekelijks één of meerdere dagen), of

herhaald ziekmelden met vermoedelijke onderliggende problematiek.

Evaluatie:

Bij hoog verzuim is inzet van Schoolfit intensiever.

Leerlingen met hoog verzuim worden besproken met teamleider en COPA.

Conclusie

Schoolfit levert op locatie ZS en HK een duidelijke meerwaarde door:

versterking van het pedagogisch klimaat;

relationele aanwezigheid tijdens informele schoolmomenten;

preventieve aanpak van verzuim;

brugfunctie tussen leerling, school en thuissituatie.

Voor verdere professionalisering zijn duidelijke afspraken nodig over:

werkruimte i.v.m. AVG;

taakafbakening en overdracht;

definitie en aanpak van hoog verzuim;

structurele samenwerking met COPA.

Ondersteuning nablijfklas wenselijk op verschillende locaties